

Verslag van de bacterievuurbestrijding in de Maasheggen juni – oktober 2026.

Namens Stichting Landschapsbeheer Boxmeer
Marius Grutters en
Theo van Lankveld (secretaris)

STICHTING
LANDSCHAPSBEHEER
BOXMEER

INHOUD:	BLADZIJDE:
1. Inleiding	3
2. Wat is bacterievuur? 2.1. Wettelijke regels 2.2. Wat te doen ter voorkoming 2.3. Wat te doen bij besmetting 2.4. Kenmerken van bacterievuur	4 4 4 4 5
3. Op verzoek bezochte percelen	6
4. Uitgevoerde werkzaamheden	5
5. Conclusies	7
6. Kaartjes met besmette locaties	8

STICHTING
LANDSCHAPSBEHEER
BOXMEER

1. Inleiding

Sinds 2018 maakt het Maasheggengebied geen deel van de bufferzone bacterievuur. In de jaren daarvoor werden de controles uitgevoerd door medewerkers van NAK-Tuinbouw. Vanaf 2018 voert de vrijwilligersgroep van Stichting Landschapsbeheer Boxmeer de controles uit in het Maasheggengebied. Na een voorzichtige start in 2018 hebben de vrijwilligers van SlaBox in de loop der jaren veel ervaring opgedaan met het opsporen van bacterievuur.

Eigenaren van heggen in het Maasheggengebied zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van hun heggen, dus ook voor het eventueel opsporen en verwijderen van bacterievuur. Het is geen verplichting, maar gezien het besmettingsgevaar is het raadzaam om in het Maasheggengebied alert te blijven. Echter is het opsporen van bacterievuur geen gemakkelijk karwei. Er is enige ervaring nodig om de besmetting goed te kunnen herkennen. De eigenaren van de heggen kunnen altijd een beroep doen op de kennis en vaardigheden van de vrijwilligers van Stichting Landschapsbeheer Boxmeer. In 2025 kregen alle eigenaren van percelen in het Maasheggengebied nog een brief van de gemeente Land van Cuijk waarin de controle op bacterievuur kosteloos werd aangeboden. De gemeente heeft er voor 2026 voor gekozen om een bericht in de lokale krantjes te plaatsen waarin de kosteloze controle werd aangeboden.
De vrijwilligers kunnen/mogen zonder toestemming van de eigenaren de percelen niet betreden. Het aantal aanvragen naar aanleiding van de aankondiging in de krant was in 2026 (helaas) aanmerkelijk minder dan in 2025. De streekkrantjes worden in de buitengebieden vaak niet bezorgd.

	Bezochte percelen op aanvraag van de eigenaar n.a.v. de brief van de gemeente LvC
2023	13 percelen
2024	35 percelen
2025	12 percelen - 8 eigenaren
	Bezochte percelen op aanvraag van de eigenaar n.a.v. de oproep in lokale krantjes
2026	4 percelen - 2 eigenaren

Het doel van de controle op bacterievuur is om meteen in te kunnen grijpen bij een besmetting. De vrijwilligers proberen in een zo vroeg mogelijk stadium in te grijpen zodat de heggen zoveel mogelijk in takt kunnen blijven. Grootschalig rooien van heggen is een aanslag op het Maasheggenlandschap en dient ook zoveel mogelijk voorkomen te worden.

Het jaar 2026 is (opnieuw) niet bacterievuur vrij gebleven. Bacterievuur komt ondanks de jaarlijkse controles en ruimingen nog steeds voor in het Maasheggen Unesco gebied. Door het blijvende risico van terugkeer van bacterievuur is het van belang dat er periodiek controles blijven plaatsvinden. Een explosie van het bacterievuur kan betekenen dat grootschalig meidoornstruiken verwijderd moeten worden. Dit zal dan een behoorlijke aanslag zijn op het unieke Maasheggenlandschap.

2. Wat is bacterievuur?

Bacterievuur is een zeer besmettelijke plantenziekte. Het komt in Nederland vrij algemeen voor en veroorzaakt schade aan bomen en struiken in de boom- en fruitteelt en de groene ruimte. Vooral fruitbomen, appels en peren, zijn vatbaar voor bacterievuur, vandaar de oude benaming perenvuur. Een aantal wilde, inheemse planten waaronder meidoorn, maar ook een veel voorkomende tuinplant als cotoneaster, zijn vatbaar voor bacterievuur en kunnen daardoor een rol spelen in de verspreiding ervan.

2.1. Wettelijke regels

Om productie en exportbelangen van de boom- en fruitteelt te beschermen gelden in elf gebieden verspreid over Nederland wettelijke regels. Binnen deze 11 nauw omlijnde bufferzones geldt de verplichting, ook voor particulieren, om besmette struiken direct te verwijderen en te vernietigen. Bovendien geldt een plantverbod voor gevoelige soorten, zoals de meidoorn. Uitgezonderd van het verbod op aanplant zijn kleine delen binnen de bufferzones waarvoor bepaald is dat meidoorn er een landschappelijk bepalende rol speelt. Dat doet zich bijvoorbeeld voor in het Maasheggengebied bij Vierlingsbeek-Boxmeer-Cuijk. De keuringsdienst NAK tuinbouw voert binnen bufferzones voor de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit de controles op besmettingen uit.
De bacterie is ’s winters niet actief maar kan snel om zich heen grijpen in periodes waarin het warm (17-27 °C) en vochtig (luchtvochtigheid > 60%) is. De infectie begint gewoonlijk in de bloesem en in snelgroeiende jonge scheuten. Ook op plaatsen waar struiken beschadigd zijn door bijv. hagel, storm, knippen of zagen kan de bacterie toeslaan. Verspreiding vindt plaats door insecten, vogels en de wind. Besmetting is met het oog het beste te herkennen aan het verwelken van jonge scheuten die zwart worden en waarvan de toppen een vaantje vormen. De scheuten kunnen daarbij gelige, plakkende druppels slijm afscheiden.

2.2. Wat te doen ter voorkoming

Voorkomen van bacterievuur is moeilijk. Er kan op grote afstand een geïnfecteerde plant staan waardoor een of meer van je meidoornstruiken besmet raken. Het beste advies is naar ons idee om altijd oorspronkelijk inheemse meidoorns te planten. Deze kunnen ook besmet raken, maar ze zijn minder gevoelig dan meidoorn-planten opgekweekt uit zaad van elders, in de praktijk vaak Zuid-Europa. Daarnaast is het aan te bevelen meidoorns bij warm en vochtig weer regelmatig op de kenmerken van bacterievuur te controleren en ze in het voorjaar en de zomer zo min mogelijk te snoeien. Door machinaal snoeien kan een besmetting over grote lengten verspreid worden. Indien er toch gesnoeid moet worden, is het raadzaam dit tijdens de zomermaanden vooraf te laten gaan door een grondige inspectie op eventuele besmettingshaarden.

2.3. Wat te doen bij besmetting

- Besmette struiken zo snel mogelijk bij de grond afzagen. Buiten de bufferzones mogen, bij lichte besmetting, de besmette tak(ken) ook minimaal 50 cm onder de besmetting afgezaagd worden.
- Verplaats het materiaal niet maar laat het eerst minimaal een dag indrogen. Vers besmet materiaal kan tijdens vervoer gemakkelijk andere planten besmetten.

- Ontsmet het gereedschap door het te schoon te maken met bijvoorbeeld alcohol (70%), brandspiritus of chloor.
- Verbrand de ingedroogde takken/struiken. Voor verbranden wel is een gemeentelijke ontheffing nodig. Of vervoer de takken/struiken ingepakt in plastic naar de milieustraat.

2.4. Kenmerken van bacterievuur

- Dode takken in de top
- Bruin-zwart verkleurde en verschrompelde bladeren en twijgen
- Vaantjes – scheuten die omkrullen
- Slijmdruppels (plakt)
- Verkleuring onder de bast - roodbruine of oranjeachtige verkleuring
- Geen verkruimeling van de bladeren

Slijmdruppels

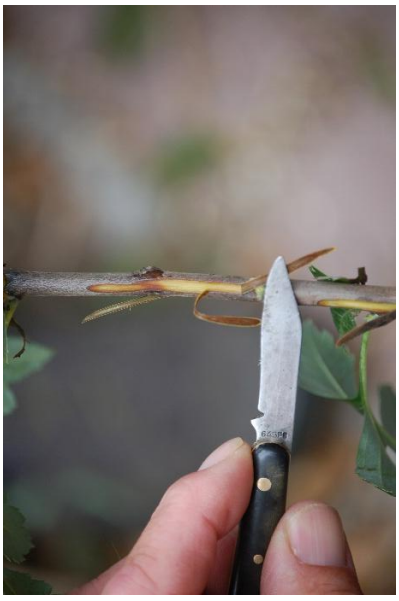

Verkleuring onder de bast

Gezonde tak

Als er drie van deze kenmerken op een struik of tak zichtbaar zijn, dan is er sprake van bacterievuur. In droge periodes zijn er in meidoornstruiken ook vaak dorre takjes/twijgjes zichtbaar. Zijn er verder geen andere kenmerken zichtbaar dan kan er geen sprake van bacterievuur.

3. Uitgevoerde werkzaamheden

Ten behoeve van de bestrijding van het bacterievuur in het Maasheggengebied hebben de vrijwilligers diverse werkzaamheden en activiteiten uitgevoerd.

- Gerichte controles op specifieke heggen.
  De heggen waar in voorgaande jaren besmettingen gevonden zijn, worden tijdens de eerste controleronde bezocht. Als er twee jaar lang geen besmettingen meer gevonden worden, worden deze heggen uit de controleronde gehaald.
- Fietstochten en wandelingen in het gebied.
  Vrijwilligers van Slabox zijn het hele jaar door wekelijks actief in het gebied. Zij wandelen en fietsen door een groot deel van de Maasheggen. Tijdens de

werkzaamheden, wandelingen en fietstochten scannen ze de heggen op bijzonderheden, waaronder op kenmerken van bacterievuur.

- Controles op verzoek van specifieke eigenaren
  Via een oproep op de gemeente Land van Cuijk pagina in streekkrantjes hebben eigenaren zich kunnen melden voor controles. De controles zijn uitgevoerd en er is vooraf en achteraf contact (meestal via de mail) met de eigenaren geweest.
- Verwijderen van kleine besmettingen
  Tijdens de controles rondes worden kleine besmettingen meteen verwijderd. De tak wordt zo'n 50 cm onder de besmetting afgeknipt. De geknipte takken worden apart gelegd en later opgeruimd.
- Verwijderen van grote besmettingen
  In de heg langs het fietspad onder de A77 en nabij de jachthaven Boxmeer, is opnieuw een grote besmetting aan getroffen. In het voorjaar 2026 is deze besmetting machinaal verwijderd door VNC. In 2023 en 2024 is hier ook al een fikse besmetting aangetroffen. Ondanks de aandacht in de afgelopen jaren is hier opnieuw een flinke besmetting aangetroffen. In het najaar 2026/voorjaar 2027 wordt de heg opnieuw onder handen genomen.

Andere activiteiten en werkzaamheden in het kader van bacterievuur bestrijding:

- Contact met medewerkers van VNC.
  Met een medewerker van VNC de locatie bezocht waar een fikse bacterievuur besmetting te zien was. Uitleg gegeven over de kenmerken en de wijze van opruimen. Met klem aangegeven niet met een machine te werken in een besmette heg.
- Contact met NAK Tuinbouw
  Contact opgenomen met Rini van Wanroij van NAK Tuinbouw voor een update van de kennis m.b.t. bacterievuur besmettingen. Samen met Rini de besmette heg bij de A77 bezocht.
- Verzorgen van voorlichting
  In september tijdens de training heggenonderhoud voor leden van Agrarische Natuur Vereniging Maasheggenboeren het onderdeel bacterievuur en bestrijding verzorgd. Ter illustratie de besmette heg bij de A77 bezocht.

4. Op verzoek bezochte percelen

BMR00 S 266	Verberkt Boxmeer	Geen besmetting gevonden
BMR00 E 822	Verberkt Boxmeer	Geen besmetting gevonden
BMR00 R 867	Lamers Oeffelt	Geen besmetting gevonden
BMR00 R 870	Lamers Oeffelt	Geen besmetting gevonden

5. Conclusies

- Tijdens de controle ronde bij heggen die voorheen besmet waren bleek dat ze in juni tot op 2,5 meter geklepeld waren. Op het perceel waren zelfs heggen gerooid die in de ANLb subsidie regeling opgenomen zijn. Omdat de heggen weg zijn of flink geklepeld zijn, kon niet meer vastgesteld worden of er nog besmetting in zat.
- De droge en warme zomer bevordert de groei en verspreiding van de bacterie niet. Het kan zelfs zijn dat besmettingen tot nul teruggebracht worden.
- In 2023, 2024 en in 2025 is in de heg vanaf de brug A77 over de Maas richting jachthaven Boxmeer bacterievuur aangetroffen. De gehele heg is in 2023 machinaal gesnoeid door een aannemer, zonder dat er rekening is gehouden met de besmetting. Wellicht heeft de machine de besmetting verspreid over de gehele heg. Opvallend was hier dat de besmetting vooral in de takken/twijgen zat die in 2023 machinaal gesnoeid zijn. In 2024 was het bacterievuur niet verdwenen. Met de eigenaar een plan van aanpak besproken om verdere besmetting tegen te gaan. Delen van de heg zijn flink aangepakt en het snoeiafval afgevoerd. Bij de controle in 2025 bleek dat de besmetting niet weg was. Opnieuw met de eigenaar een plan van aanpak afgesproken dat eind 2025 of begon 2026 uitgevoerd gaat worden. In 2026 is er, ondanks alle maatregelen in de voorgaande drie jaren, opnieuw bacterievuur aangetroffen. Nu met de eigenaar afgesproken om in de winter van 206-2027 de besmette delen van de heg vanaf de grond af te zetten.
- Onze conclusie is dat onze aanpak (controleren – besmettingen wegknippen – opnieuw controleren) helpt bij het in toom houden van bacterievuur. De besmettingen van voorgaande jaren verdwijnen langzaam. De aanhouder wint. Toch blijft een enkele heg hardnekkige besmettingen houden.
- Het aantal plekken waar besmettingen ooit is waargenomen wordt minder, neemt af. En er komen amper plekken bij waar besmettingen voor het eerst geconstateerd zijn.
- Het blijft een toer om het verschil te blijven zien tussen twijgen die bacterievuur hebben en twijgen die o.a. door het knippen/scheren goed geraakt zijn. Er is een geoefend oog nodig om dit te kunnen zien en te herkennen.
- Het weghalen van besmette takken tot 50 cm onder de besmetting blijft positieve effecten laten zien. Een groot deel van de meidoorn blijft in takt en kan doorgroeien tot een volwaardige haag of struweel. Het compleet verwijderen van de struik lijkt niet meer nodig te zijn, maar het is niet uitgesloten dat rooien een oplossing wordt. Uiteraard is het zaak om tijdig in te grijpen bij besmette struiken, zodat infectie niet verder kan ontwikkelen.
- De voorzichtige conclusie blijft dat het machinaal knippen/kleppelen/scheren van de heggen mede de verspreider van het bacterievuur kan zijn. Dit is zeker het geval als de machine niet regelmatig schoongemaakt wordt met alcohol. Maar ook als er heggenonderhoud plaats vindt bij hoge temperatuur en vochtige omstandigheden.
- Alleen de aangetaste delen van de struik weg nemen en niet meters heg bij de grond af te zetten, is een werkmethode die dus werkt. Dat is de conclusie van de Slabox vrijwilligers.
- De komende jaren de vinger aan de pols blijven houden door ieder jaar controles te blijven uitvoeren.

6. Besmette heggen controles 2026

<table>
<tr>
<td> 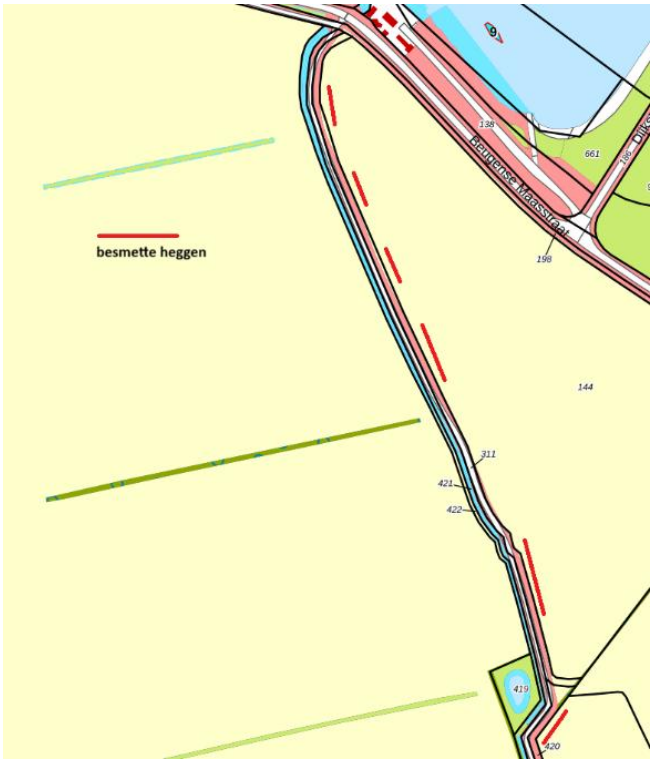
</td>
<td>Fietspad bij A77 - richting Jachthaven (2026-07-30)
• Drie jaar op rij bacterievuur
• (Nog) niets gesnoeid
• Heg van VNC
• Voor 2026-2027 betere oplossing vinden – rooien voor een deel
• Maar dan met infobord uitleggen waarom heggen gerooid zijn.</td>
</tr>
<tr>
<td> 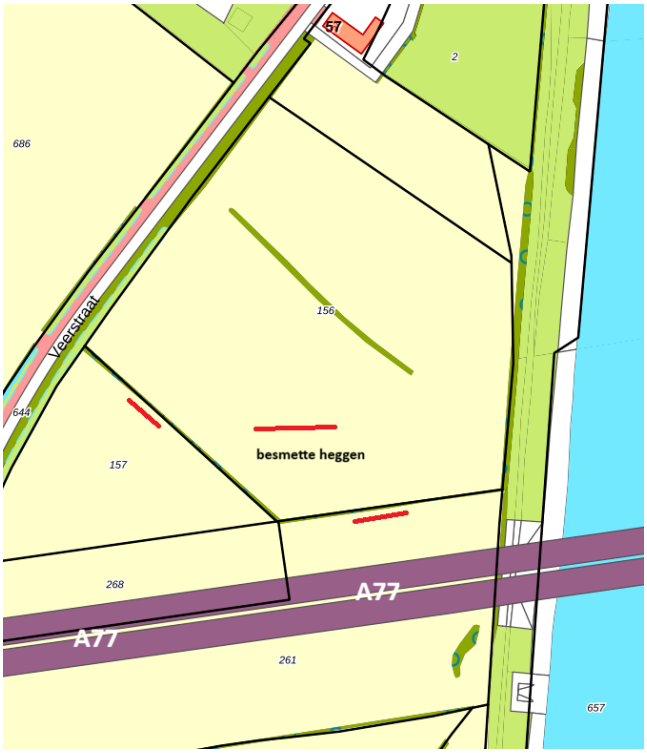
</td>
<td>Veerstraat – tegen de A77 aan (2026-07-30)
• Besmettingen gesnoeid en apart gelegd
• Voor een deel in januari 2025 gevlochten
• Het andere deel in januari 2026 gevlochten
• In 2025 nog geen bacterievuur, in juli 2026 voor het eerste geconstateerd
• Besmet gereedschap – vogels/insekten?</td>
</tr>
</table>

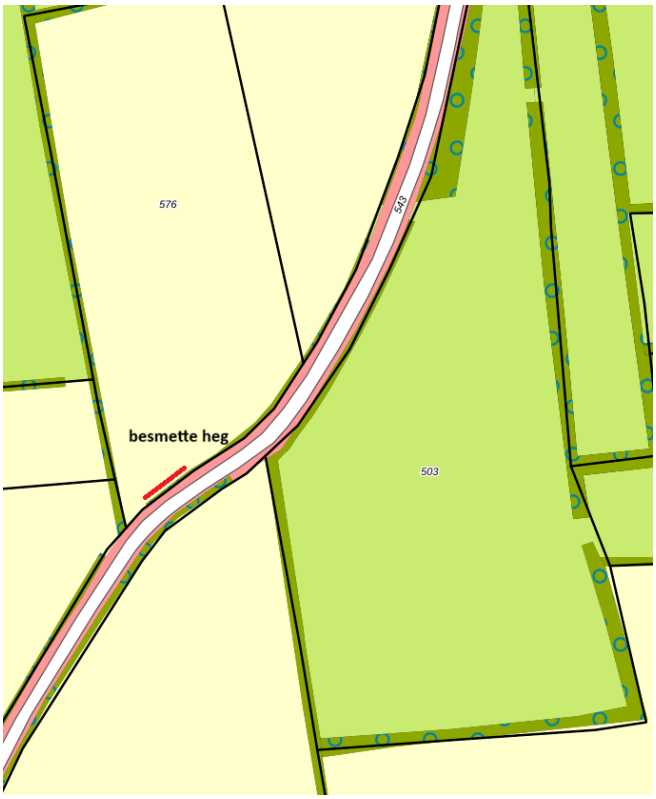

Vooraan Middelsteeg (vanaf Beugen) (2026-07-30)

- Kleine besmetting – enkele twijgen
- Meteen weggeknipt en de wonden ontsmet met alcohol
- Snoeiafval apart gelegd

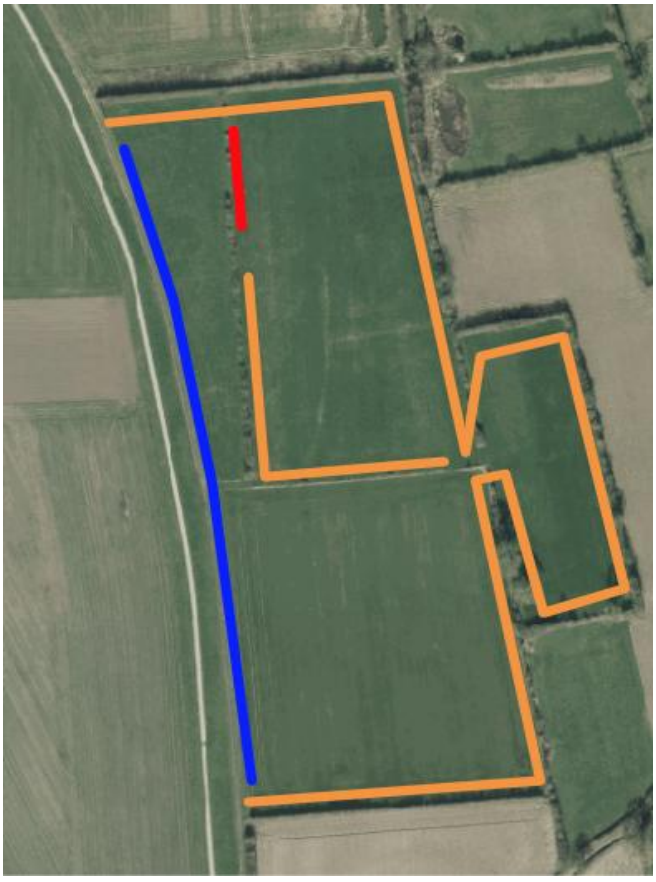

Perceel tegen de dijk bij Beugenwaarop het fietspad ligt.

- Heg (oranje) geklepeld in juni.
- Was in 2025 een besmette heg.
- Controle op bacterievuur nu niet mogelijk.
- Heg in rood is gerooid.